

1943, december 1. [Istambul.]¹ — Situačná zpráva čs. zpravodajského dôverníka o stave odbojového hnutia na Slovensku, zaslaná rádio-telegraficky do Londýna.

Bšt 120105/43

Od Spitzera.²

O dnešním stavu odbojového hnutí na Slovensku podává následující situační zprávu:

Největší nedostatek celého hnutí je v jeho naprosté roztržitosti. Je rozděleno na skupiny, ne vždy k sobě přátelské, osobní kliky podle bývalých politických stran, podle osobních chutí a nechtů. A často osobní zájmy jsou tak smíchány s ideovými, že se v tom nikdo nevyzná. Dalším, nemějším, ale za to velmi nebezpečným zjevem je „žvanivost“. Nic nelze utajit, o všem se veřejně mluví, nikdo se neopomene pochlubit, ať už právem nebo neprávem, co ví, co dělá a s kým dělá. Kdyby dnes funkci ÚŠB převzalo gestapo, je za 14 dní na celém Slovensku po odboji. Domnívá se, že je nutno proti těmto nešvarům všemi prostředky, i radiem z Moskvy i Londýna, co nejrozhodněji vystoupit. Opravdové hnutí lze vybudovat jen podle zásad vojenské kázně, podporovat mladé, odvážné a obětavé složky hnutí, nezátížené politickou minulostí. Sám ví o stycích Šrobára a Országha s Londýnem, o tom, že Moravčík má asi vysílačku a mnohé jiné podrobnosti, které jen za krátkého pobytu vyslechl na Slovensku.

Jednotlivé složky odboje:

A. Komunisté — jsou nejlépe organizováni a rozhodně jedině oni jsou schopni nějaké masové akce. Mezi nimi jsou různé složky a směry, ale nepotírají se:

1. Československý směr — dnes daleko převažující, je veden poslancem Širokým, dnes zavřeným. Mají organizované skupiny ve větších městech a závodech. Podřídí se všem rozkazům naší vlády, pokud nebudou v přímém rozporu s moskevskými intencemi.

2. Směr slovensko-autonomistický, t. j. rádi by viděli samostatné sovětské Slovensko. Byli významní a početní před válkou s Ruskem, dnes jsou bez vlivu a bez významu.

3. Nekompromisní internacionalisté, trockisti. Jsou to hlavně Němci, Maďaři a Gardisté, kteří pro svoje zločiny v dnešních režimech hledají spásu v druhém extrému.

4. Integrovaní Čechoslováci. Tak se jmenují všichni ostatní, i když mají značné rozpory v osobních i ideových věcech.

I.³ Neaktivnější jsou bývalí agráři, dnes ovšem hodně zradikalizovaní a sociálně přístupnější.

II. Skupiny vojenské, opírající se a jsoucí ve spojení s různými politickými skupinami, připravují, jak se na Slovensku povídá, různé akce podle pokynů z Londýna. Je jich pravděpodobně víc a nutně by potřebovali někoho, kdo by tu práci koordi-

¹ Miesto odoslania zprávy určené podľa šifry rádiogramu „Bšt“.

² Na koncepte intimátu, ktorým sa zpráva dávala na vedomie niektorým orgánom dočasného čs. štátneho zriadenia v Londýne, je údaj „Od Spitzera“ a označenie rádiogramu škrtnuté a namiesto toho sa zpráva uvádza takto: „Zpráva ze Slovenska ze dne 1. prosince 1943. O dnešním stavu odbojového hnutí na Slovensku podává posel, který dojíždí do neutrálního státu a který je politicky blízký skupině mladých agrárníků, tuto situační zprávu:“. Pokiaľ ide o totožnosť Spitzera, vid pozn. k dokumentu čís. 259.

³ Pred odseký označené I.—IV. zrejme patrí označenie „B. Občianske odbojové skupiny“.

noval. Zdá se, že hlavním nedostatkem bude, že se z toho utvoří důstojnické kliky, bez spojení s mužstvem a bez důvěry mužstva.

III. Skupina kolem Dr. Šrobára, do níž patří politikové hospodářští a vojenští činitelé, kteří hledají s Londýnem kontakt přes autoritu Šrobárova. Patří sem asi Zaťko, Karvaš, Čatloš (?) a jiní bývalí aktivisté, kteří se zapletli s nynějším režimem. Pracují asi víc akademicky, bez kontaktu se širšími vrstvami.

IV. Skupina kolem Országha, která díky některým lidem v USA má možnost organizovat snáze spojení se zahraničím. Lidé na Slovensku, komunisté, agráři i jiní Vás prosí, abyste byli opatrní. O této skupině ví a Országhovu činnost sleduje sám Mach.

C. Kající hříšníci a Sidorovci dnes hubují proti Maďarům, dělají ze sebe panslávy a hledají spojení s reakčními Poláky a klérem. Nesmí se jim věřit, jsou to hochštapleři a kdyby byli zapojeni do akce, rozbila by se i ta malá jednota, která na Slovensku je.

2. Nezkompromitovaní luďáci nejsou. Chtěli by však jimi být, a proto si tak říkají.

SÚA Praha. Ch 37-92-4/98-101. Záznam dešifrovanej došlej depeše. Strojopisný priepis.

31

[1944, začiatok decembra. Moskva.] — Náčrt možností obrany Slovenska proti nemeckej okupácii, ktorý predložil náčelník čs. vojenskej misie v SSSR plk. H. Píka splnomocnencovi sovietskej vlády a sovietskeho hlavného velenia gen. G. S. Žukovovi.

Tajné.

Obrana Slovenska proti německému vpádu.¹

Celá severní a severozápadní hranice je kryta nesnadno přechodným pohořím: od Hodonína Bílé Karpaty — Javorníky na severozápadě, záp. Beskydy — Tatry — Vys. Karpaty — na severu, se 7 přechody.

Západní hranice tvoří řeky Morava a Dunaj, které v únoru tvoří široká zavodnění (možno uměle zavodnit). Po překročení řeky Moravy možno organizovati obranu na Malých Karpatech.

Přechod Dunaje u Bratislavy se dá rovněž bránit.

Jižní hranice jsou otevřené, těžko chránitelné. Dá se však předpokládat, že Maďarsko v této konečné fázi války se nepokusí o vpád na Slovensko, aby si tím úplně uzavřelo² cestu na příznivější východ z války. Při náznacích o vpádu na Slovensko nebo při propuštění něm. vojsk skrze Maďarsko bylo by nutné zastrašiti Maďary masivním náletem na Budapešť let. jednotkami z Itálie (resp. sev. Afriky) s hrozbou, že Budapešť bude srovnána se zemí. Slovenská armáda však nesmí vyprovokovat Maďarsko obsazováním území, ztraceného vídeňskou arbitráží.

¹ V záhlaví dokumentu je rukopisná poznámka ceruzkou: „Odevzdáno gen. Žukovu 8. XII. s mapou Slovenska.“ Za textom je napísané atramentom: „Ruský překlad předán gen. Žukovu 8. XII. 1945 v 19,15 hod.“ Oficiálny titul gen. por. Žukova bol splnomocnenec Sovietskej ľudových komisárov a hlavného stanu hlavného velenia Červenej armády pre zahraničné vojenské formácie na území SSSR.

² Podľa zmyslu patrí skôr „neuzavřelo“.